

Themacommissie

Openbare dossierstukken van de vergadering van 9 maart 2022

In deze bundel kan u de voor openbaarmaking vatbare dossierstukken bij de volgende mededelingen vinden:

Meertaligheid in het Gentse onderwijs: uitdaging, kracht en troef. (met bijlagen voor de raadsleden)

Meertaligheid in het Gentse onderwijs: uitdaging, kracht en troef. (met bijlagen voor de raadsleden)

Openbare bijlage(n)

- 20220309_DO_Themacommissie meertaligheid in het onderwijs - Onderwijscentrum Gent.pdf

gent:

Onderwijs centrum.gent

Inspireert, verbindt en ondersteunt

gent:

Meertaligheid in het Gentse onderwijs

Uitdaging, kracht en troef

Steven Delarue – Onderwijscentrum Gent

1. Gentse cijfers: meertaligheid als **realiteit**
2. Wetenschappelijk onderzoek: meertaligheid als **kracht**
3. School- en klaspraktijk: meertaligheid als **uitdaging én als troef**

Gentse cijfers

Hoe meertalig is (het onderwijs in) onze stad?

Wortels in migratie

Bijna 4 op 10 Gentenaren heeft een vreemde herkomst. Dit aantal stijgt geleidelijk. Migratie komt uit alle richtingen: we tellen **meer dan 160 nationaliteiten**. Vooral het centrum en de 19de eeuwse gordel zijn zeer divers.

36%
heeft migratie-
achtergrond

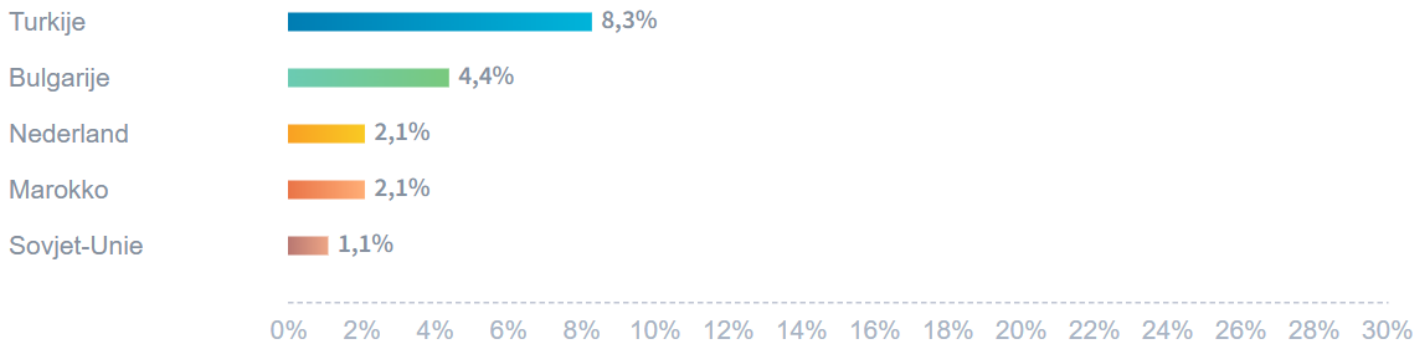
53%
van kinderen tot 9 jaar
heeft migratie-
achtergrond

34%
van schoolgaande
jeugd heeft Nederlands
niet als moedertaal

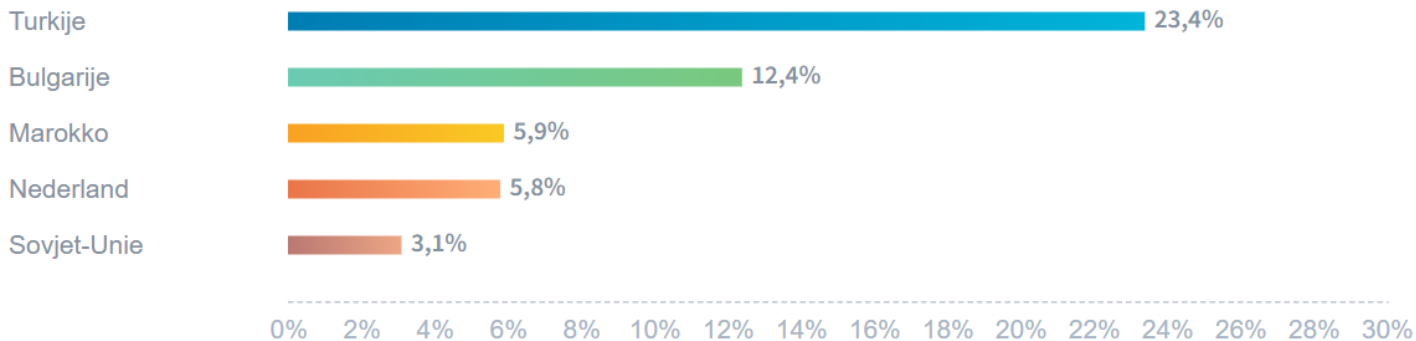
Enorme diversiteit
160 nationaliteiten

MEEST VOORKOMENDE HERKOMSTNATIONALITEITEN

Cijfers ten opzichte van bevolking

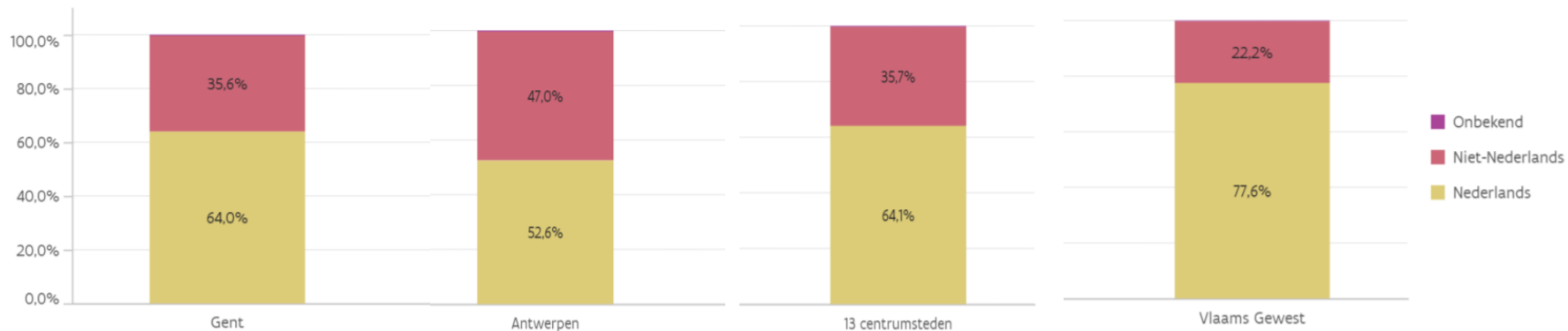

Cijfers ten opzichte van bevolking met vreemde herkomst

Meertaligheid = realiteit

Leerlingen kleuteronderwijs, wonend in de gemeente, naar thuistaal (2020)

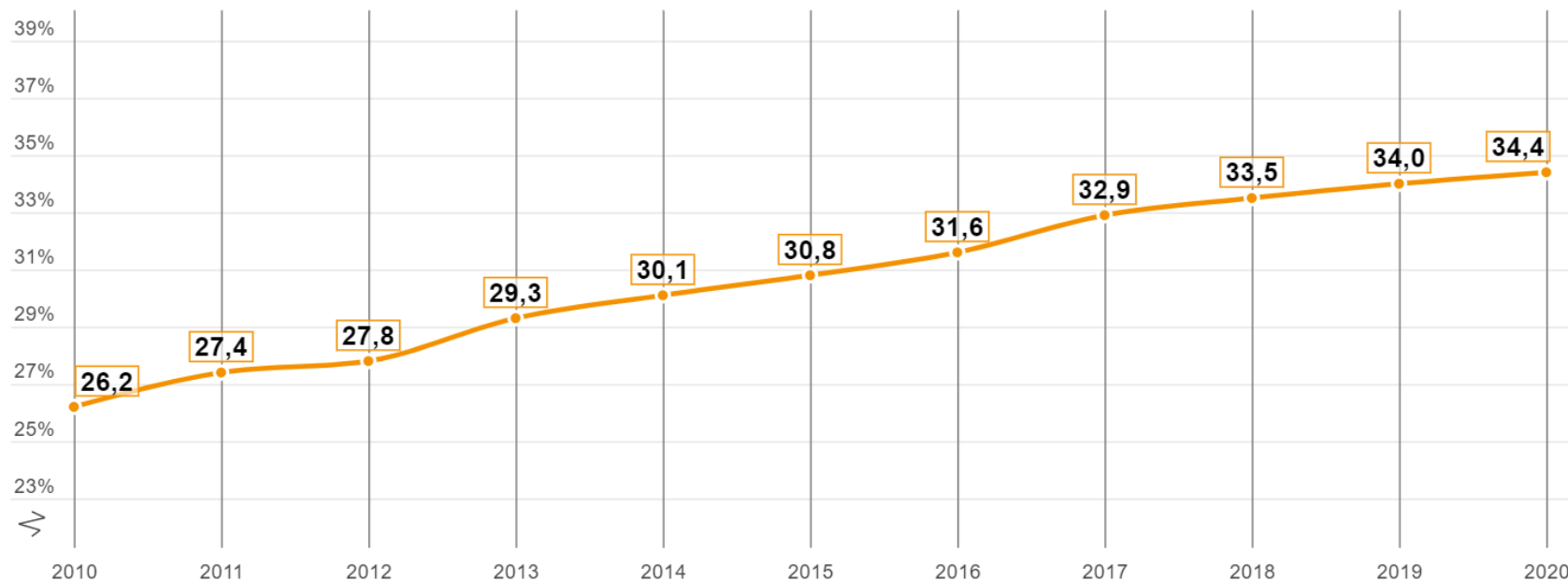
Gemeente-Stadsmonitor (2020)

<https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/jouw-gemeentescan>

Meertaligheid = realiteit

Thuis taal niet Nederlands - basisonderwijs - Gent, % leerlingen

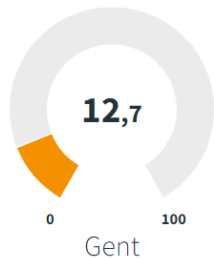
<https://gent.buurtmonitor.be/dashboard/dashboard/onderwijs>

Meertaligheid = realiteit

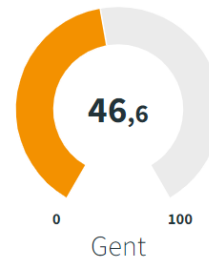
SECUNDAIR ONDERWIJS

Thuis taal niet Nederlands ASO
% leerlingen

2020

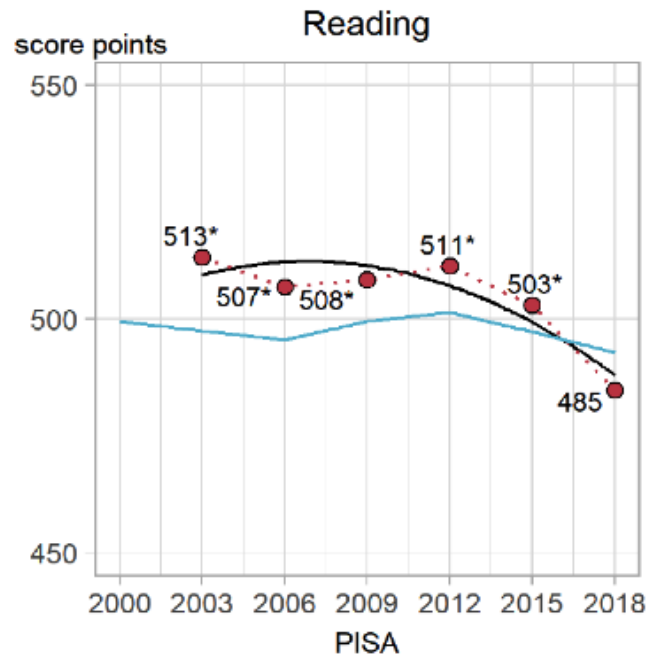
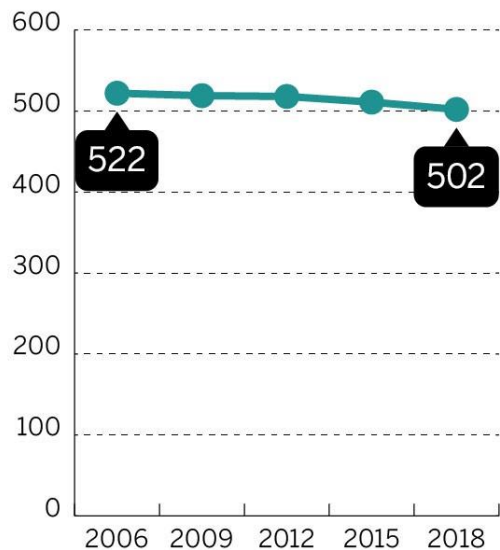
Thuis taal niet Nederlands BSO
% leerlingen

2020

PISA 2018 - Lezen

Resultaten voor Vlaanderen

In het belang van uw kind
spreken wij hier Nederlands!
U toch ook?

taalbadklassen (OKAN)

taalscreening

taalintegratietrajecten

...

 KOALA

Wat zegt onderzoek?

Wetenschappelijk onderzoek over meertaligheid in onderwijs, als fundering voor onze werking

Thuistaalproject – MARS – OKANS – Oprit 14 – DISCO

Thuistaalproject

Gent als pionier

Thuis taalproject (2008-2012)

Sterk(er) inzetten op thuistalen op school, wat voor effecten heeft dat?

Dubbele doelstelling

> Werken aan **positieve attitudes** t.a.v. meertaligheid en thuistalen op school
(4 Gentse basisscholen)

> **Versterken** en verrijken van de **taalvaardigheid** in de **thuis taal**, als fundament voor de taalverwerving in het **Nederlands**
(2 Gentse basisscholen)

Thuis taalproject (2008-2012)

Sterk(er) inzetten op thuistalen op school, wat voor effecten heeft dat?

Welke effecten?

> Leerkrachten zagen **positieve effecten** wat betreft:

het zelfvertrouwen van leerlingen,

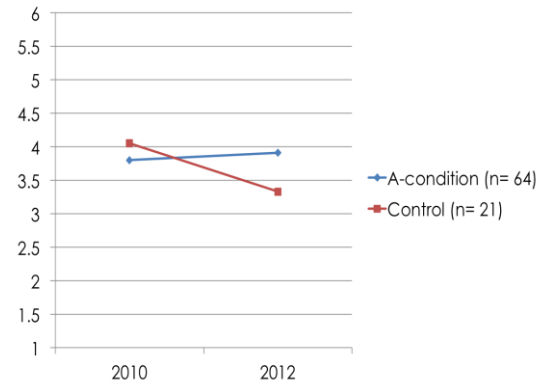
hun gevoel van handelingsbekwaamheid,

de blik van leerkrachten op hun leerlingen,

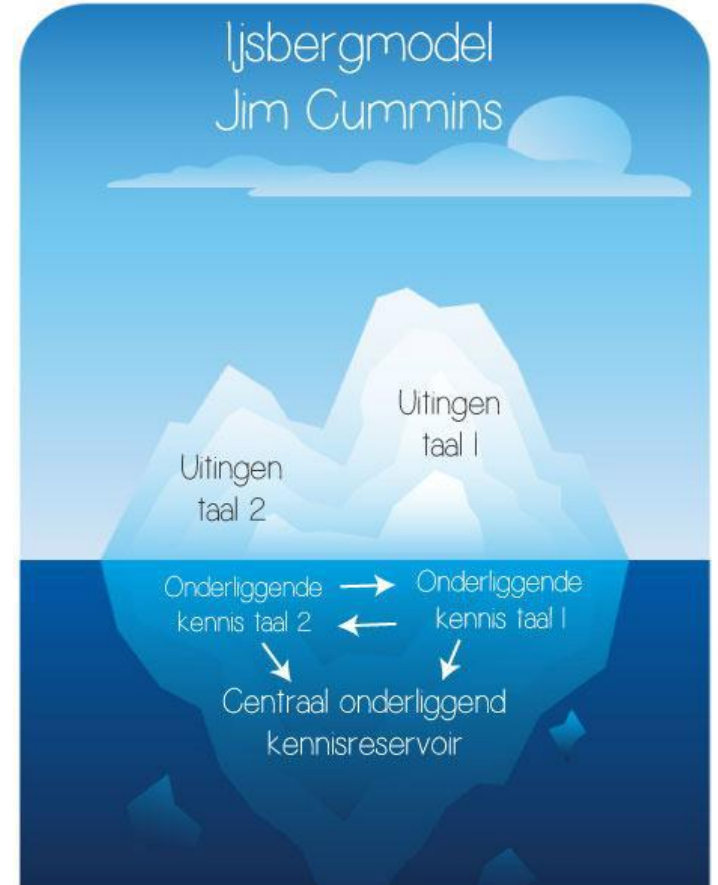
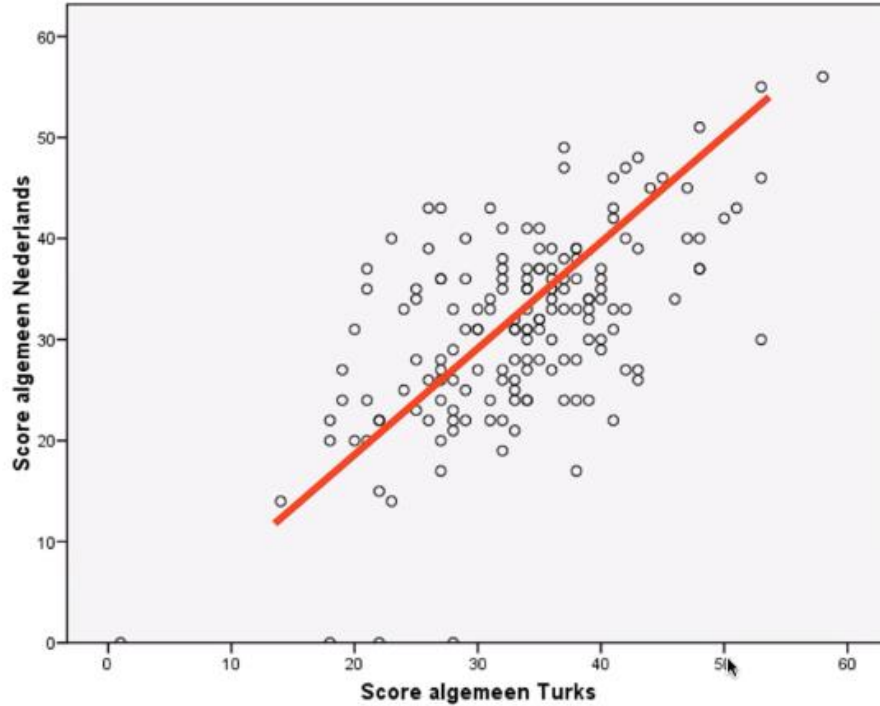
de attitudes t.o.v. meertaligheid,

de hoeveelheid interactie in de klas,...

> Benutten van meertalige repertoires had **geen negatief effect** op Nederlands (gemeten via test *begrijpend lezen*)

Een sterke thuistaal als basis voor sterk Nederlands

*‘Nu zijn ze **meer geïnteresseerd om te lezen.**
De motivatie is veel groter. Ik vind het
prachtig te zien hoe de kinderen zo
opengebloeid zijn door eerst in het Turks te
lezen, echt waar. ’ (leerkracht L1)*

Twee videofragmenten uit een VRT-reportage:

<https://youtu.be/zLx9QNtQRN4>

<https://youtu.be/mwKxVwdPOFM>

In het belang van uw kind
spreken wij hier Nederlands!
U toch ook?

Een eentalige ideologie (“enkel Nederlands”) heeft impact op:

- Het taalbeleid van de school
- De percepties van leerkrachten
- De beeldvorming van leerkrachten over leerlingen
- Het handelen van leerkrachten

Oprit 14 (2009- 2012)

Drempels en kansen in de
schoolloopbanen van
jongeren

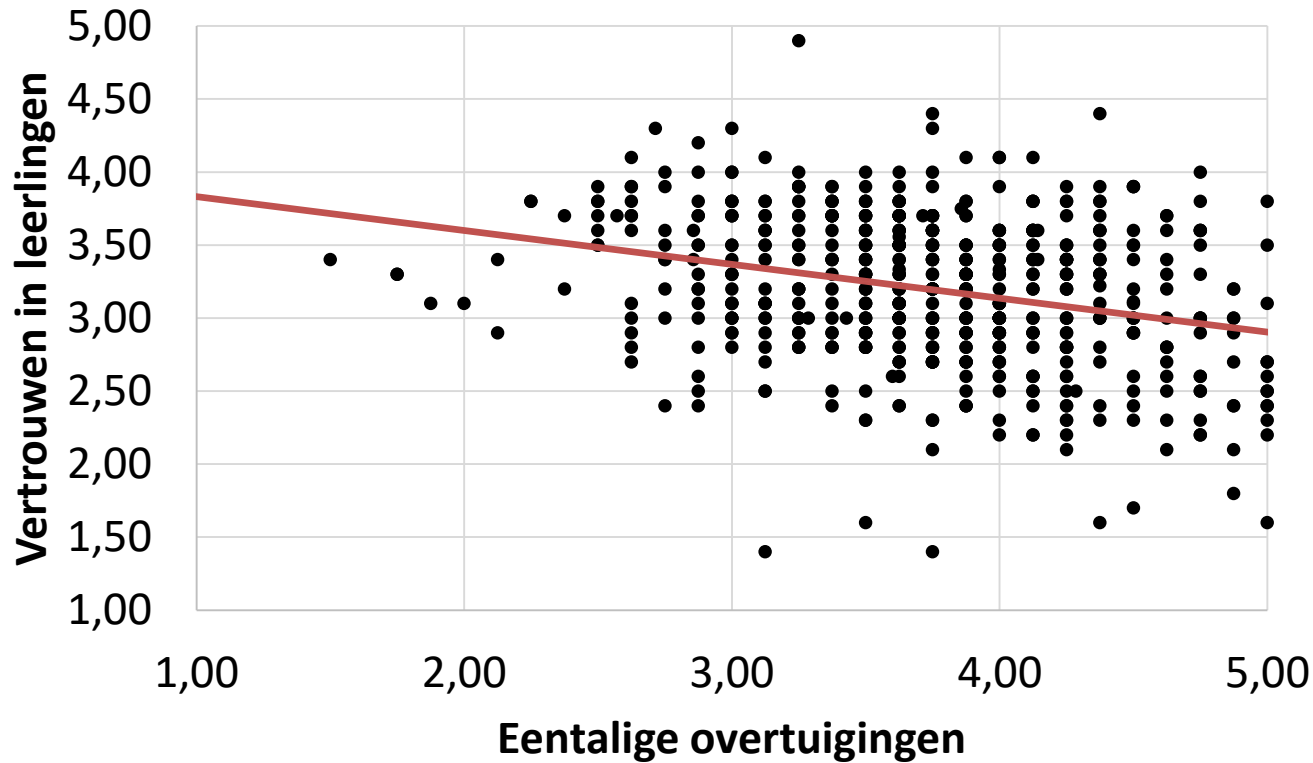
Stelling

% (Vol.)
akkoord

Anderstalige leerlingen zouden op school onderling geen vreemde taal mogen spreken. 77.3%

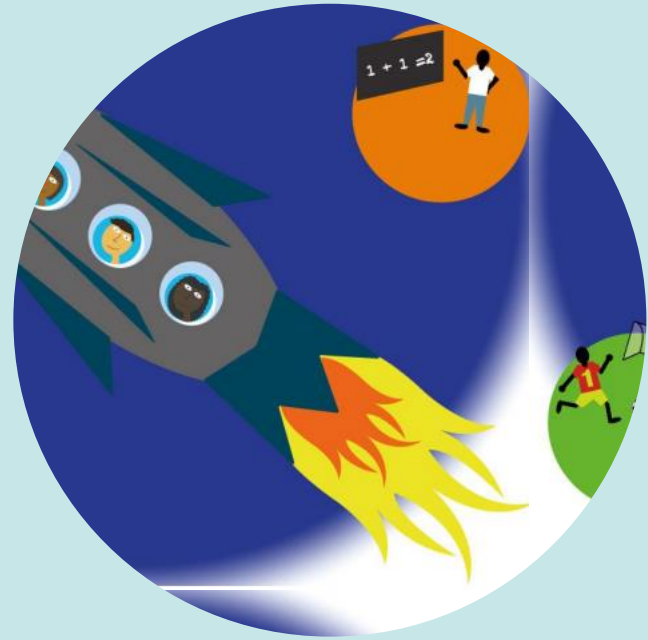
De belangrijkste reden van de schoolachterstand van anderstalige leerlingen is hun gebrekkige kennis van het Nederlands. 78.2%

Het is in het belang van de anderstalige leerlingen als er straffen worden toegekend voor het spreken van de moedertaal op school. 29.1%

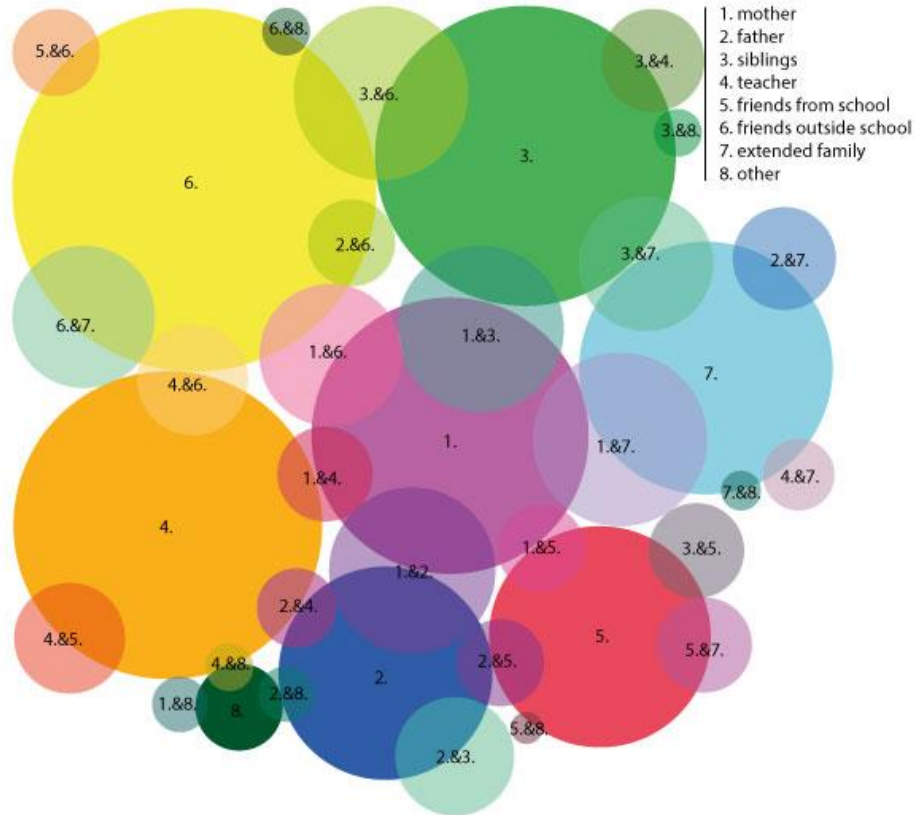

MARS (2013- 2015)

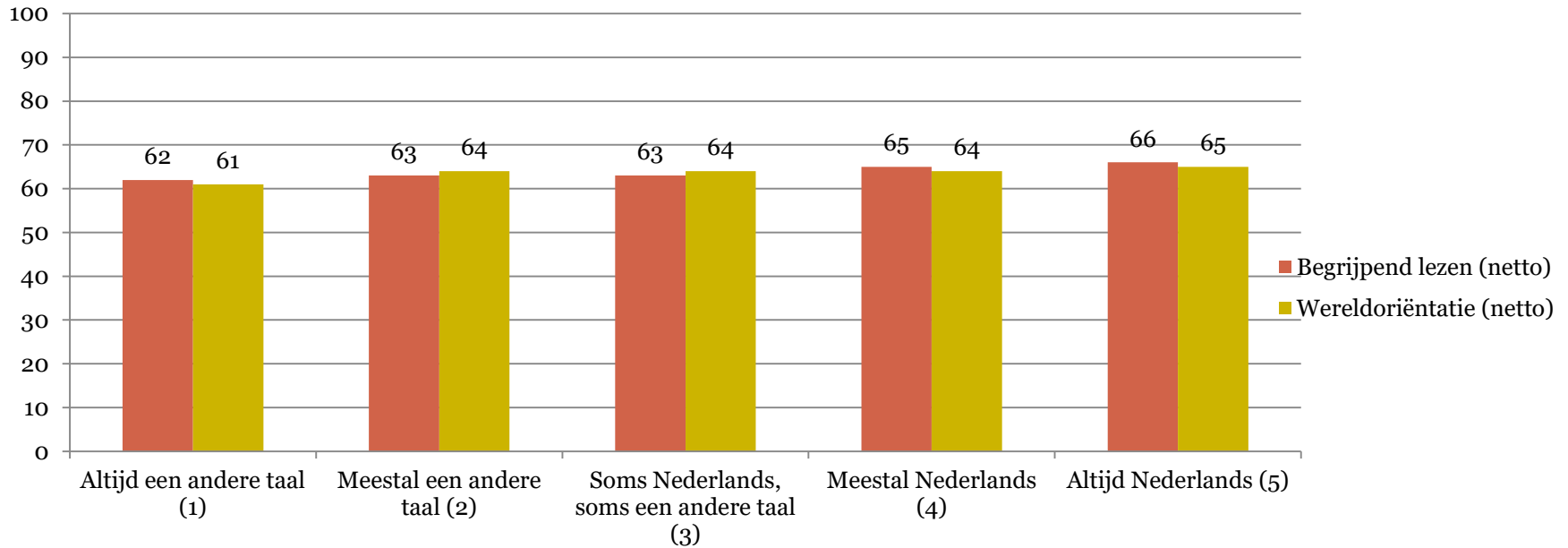
Meertaligheid
als realiteit op school

Ook buiten de school wordt erg veel Nederlands gesproken

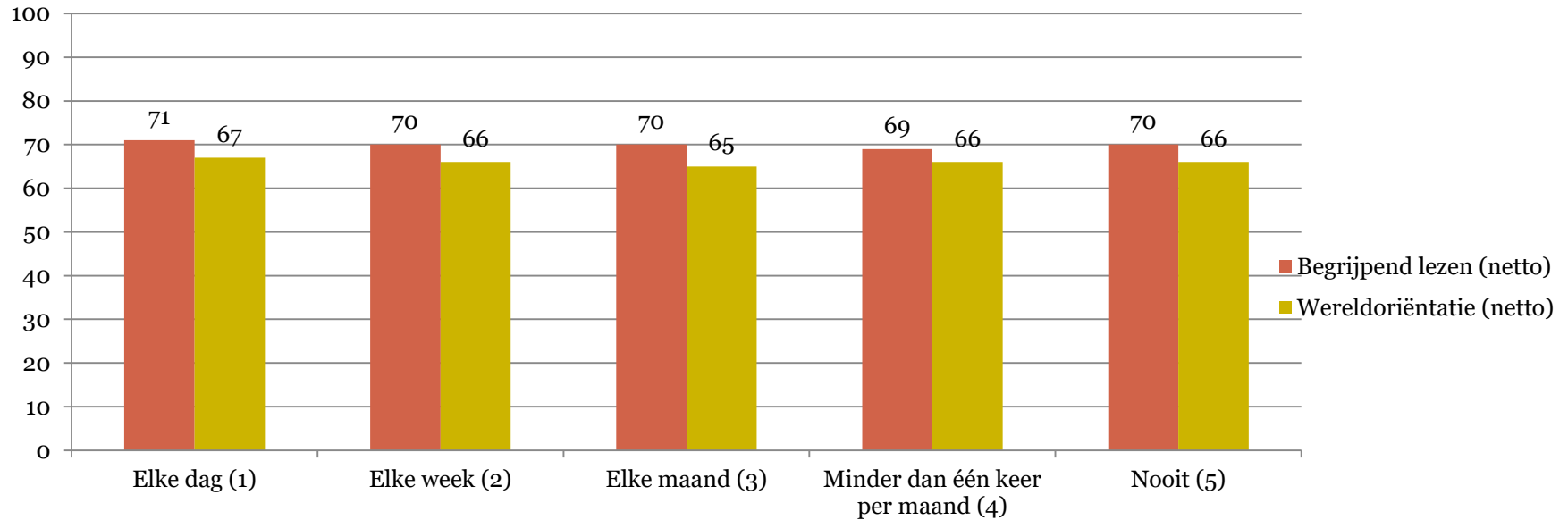

Prestaties van leerlingen in samenhang met hun taalgebruik op de speelplaats

Zeer beperkte verschillen qua prestaties in functie van het taalgebruik van kinderen op de speelplaats. SES is een veel bepalender kenmerk, zo blijkt.

Prestaties van leerlingen in samenhang met tv kijken in het Nederlands

OKANS (2014-2016)

Cartografie en analyse van
het onthaalonderwijs voor
anderstalige nieuwkomers en
OKAN-leerlingen

Enkele aanbevelingen uit het OKANS-onderzoek

- Nood aan een **inclusiever perspectief** met betrekking tot onthaalonderwijs
- Nood aan **snellere en meer gefaseerde integratie** van anderstalige nieuwkomers in het regulier onderwijs
- Intensieve en duurzame **professionalisering** van leerkrachten in onthaal- en vervolgonderwijs m.b.t. **tweedetaalverwerving, meertaligheid en diversiteit**

Cartografie en analyse van het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en OKAN-leerlingen

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en OKAN-leerlingen in kaart brengen en kritisch analyseren

Kinderen van wie de schooltaal niet de eerste taal is,
hebben gemiddeld **5 tot 9 jaar** nodig
om die schooltaal onder de knie te krijgen.

Een taalbad van **1 jaar** volstaat dus absoluut niet.
Er is veel langdurigere (en geïntegreerde)
ondersteuning nodig.

DISCO in Gent (Diversiteitsscreening Onderwijs)

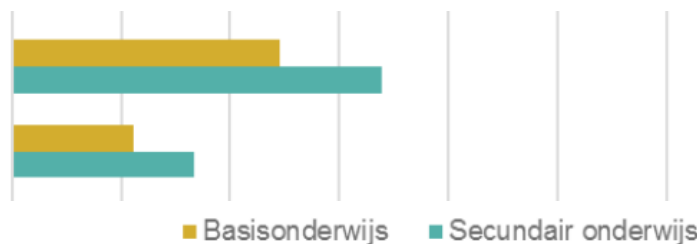
Een brede blik op diversiteit

Itemscores A1. Attitude tegenover verschillende vormen diversiteit: Etnische diversiteit

3. Als er thuis een andere taal gesproken wordt, zal de leerling achterstand oplopen.

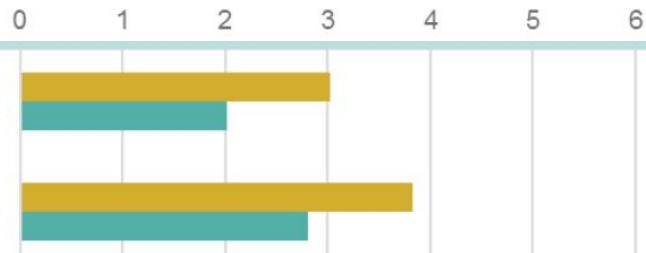
5. Leerlingen die thuis een andere taal spreken, zullen nooit deftig Nederlands spreken.

Itemscores A2. Visie over de rol van onderwijs op vlak van diversiteit Geef aan in welke mate je akkoord bent ...

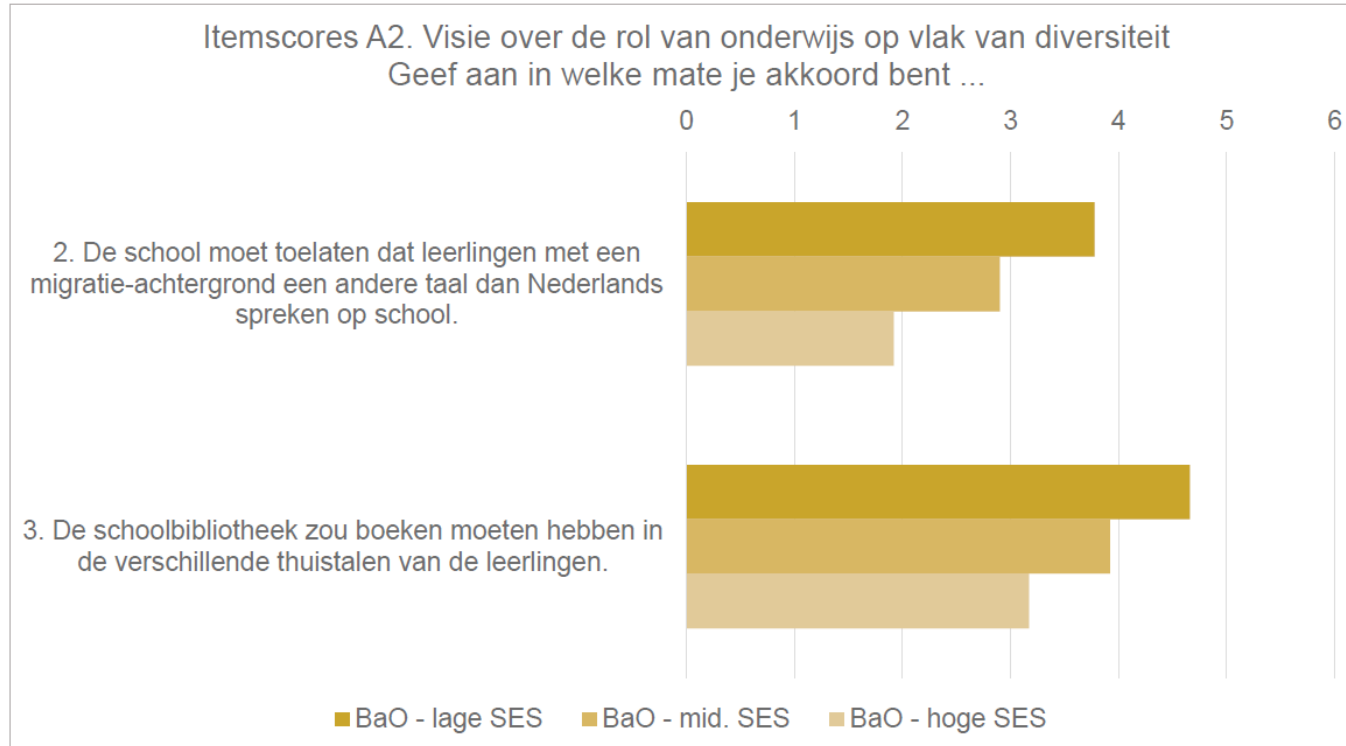
2. De school moet toelaten dat leerlingen met een migratie-achtergrond een andere taal dan Nederlands spreken op school.

3. De schoolbibliotheek zou boeken moeten hebben in de verschillende thuistalen van de leerlingen.

Verdiepende analyses:

- Binnen het basisonderwijs significante verschillen naargelang kwetsbare leerlingenpopulatie
- Stellingen rond meertaligheid leveren de grootste verschillen op tussen scholen met een verschillende SES-populatie

In welke mate voel je je als leraar voorbereid om les te geven in een multiculturele of meertalige setting?

In Vlaanderen antwoordde slechts **16,5%** van de leraren BaO (EU: 26,4%) en **17,0%** van de leerkrachten in 1^e graad SO (EU: 20,8%) daar 'goed' of 'zeer goed' op.

Onze werking

Meertaligheid als uitdaging, kracht en troef

Bestuursakkoord 2019-2024

“Gentse scholen zijn superdiverse scholen. Nederlands is de instructietaal, maar meertaligheid kan functioneel ingezet worden en als troef worden benut. Voor anderstalige nieuwkomers voorzien we voldoende onthaalklassen in het secundair onderwijs en trajecten met extra aandacht voor Nederlands in hun vervolgscholen.”

Enkele uitgangspunten voor onze werking rond meertaligheid

- Alle deelwerkingen van Onderwijscentrum Gent zetten in op positieve aandacht voor meertaligheid
- Nauwe afstemming en samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) en alle relevante partners
- Op het tempo van leerkrachten en schoolteams, op basis van hun noden en uitdagingen
- Werken aan attitude (sensibilisering) en bekwaamheidsgevoel (competentieopbouw), cf. DISCO
- *Evidence-informed*, met vertaalslag naar de Gentse context
- Voor basisonderwijs (lange traditie) én secundair onderwijs (recenter)
- De instructietaal blijft steeds het Nederlands (cf. taalwetgeving)

Spelen met taal

Draaischijffunctie / netwerkrol

- Trekker/actieve deelnemer diverse overlegplatformen rond taal, meertaligheid en anderstalige nieuwkomers (LOP-werkgroepen, klankbordgroepen, projectwerkgroepen,...)
- Pilotprojecten, proeftuinen, lokale en Europese projecten opzetten, opvolgen en ondersteunen
- Samenwerkingen tussen scholen, onderwijsniveaus, netten/koepels,... faciliteren
- Partners sensibiliseren en signalen capteren en doorgeven
- Wetenschappelijk onderzoek opvolgen en mee valoriseren
- ... *! telkens met vertaalslag naar school- en klasvloer*

gent:

**Laat je gidsen in een
wereld van verschil**

www.stad.gent/gids

Ondersteuning van het onderwijsveld - vraag

- (Gentse) scholen, schoolteams en leraren kunnen een beroep op ons doen voor advies- en ondersteuningsvragen, steeds in samenwerking met de PBD's
- Afhankelijk van het type vraag wordt toegeleid naar / ingezet op specifiek aanbod (zie hierna)

Ondersteuning van het onderwijsveld – *aanbod*

open / los
(vormings)
aanbod

lerende
netwerken

langere
trajecten
in/met
scholen en
schoolteams

duur

eenmalige sessies

korte trajecten

lange(re) trajecten

doelgroep

individuele leraren / schoolteamleden

kern-/schoolteams

Open/los (vormings)aanbod

- Lunchsessies grootstedelijke context, met onder meer aandacht voor taal en meertaligheid
- Bijdragen aan (boven)lokale studiedagen en vormingsinitiatieven
- Vormingen voor Gentse schoolteams
- Vormingsaanbod voor basisscholen rond werken met anderstalige nieuwkomers

open / los
(vormings)
aanbod

eenmalige sessies

individuele leraren /
schoolteamleden

gent:

Uitgelicht:

Lunchsessies grootstedelijke context

- Sinds dit schooljaar
- Elke laatste dinsdag van de maand, online en tijdens de middagpauze
- 50+ inschrijvingen per sessie, vanuit Gent én daarbuiten, vanuit schoolteams én intermediairen
- Thema's dit schooljaar vooral gericht op taal (KOALA, meertaligheid), diversiteit, armoede en kostenbewust onderwijs

Lerende netwerken

- Collegagroepen meertaligheid voor basisonderwijs en secundair onderwijs
- ‘De Gentse leraarskamer’ (*Leraar in Gent*)
- Expertiseopbouw en –deling tussen OKAN-scholen in Groot-Gent via LOP-werkgroepen (Focusgroep OKAN en Vervolgteam Gent)
- OKAN/BuSO, OKAN/NT2 en interstedelijk overleg
- Ondersteuning voor netgebonden lerende netwerken voor Gentse scholen rond taal en meertaligheid (op initiatief van PBD's)

**lerende
netwerken**

korte trajecten

individuele leraren /
schoolteamleden

gent:

Uitgelicht:

Collegagroepen meertaligheid

- 5-tal sessies per schooljaar (basisonderwijs), 3 voor het nieuwe traject met leerkrachten secundair
- 'Los-vaste' samenstelling van ervaren en nieuwe deelnemers
- Gericht op expertiseopbouw (via gastsprekers), expertise-uitwisseling (via casusbespreking) en cocreatie (via werksessies)
- Vaak de basis voor nieuwe producten en initiatieven

Langere trajecten in/met scholen en schoolteams

- Procesbegeleiding in scholen door trajectbrugfiguren (3-jarige trajecten voor scholen zonder brugfiguur)
- Pilotprojecten 'Diversiteit (h)erkennen en benutten' met 4 Gentse scholen (2021-2022)
- Project 'Mee(r)lezers in Gent': professionalisering en coaching van 15 Gentse scholen rond leesbevordering en leesmotivatie (2020-2022)
- Project 'Conversatie op school: ouders betrekken en versterken' (2017-2019)
- Project 'Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs' (2018-2020)

**langere
trajecten
in/met
scholen en
schoolteams**

lange(re) trajecten

kern-/schoolteams

gent:

Uitgelicht:

Functioneel meertalig leren in het SO

“Het **strategisch** inzetten van de **meertalige repertoires** van de leerlingen **in het leerproces** om de kansen tot het **ontsluiten van kennis** te vergroten”

(Sierens & Van Avermaet 2014)

Kijkwijzer

functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Checklist

functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs

- .> Vraag naar **meer tips en ondersteuning** in secundair onderwijs
- .> **Lerend netwerk** van leraren
- .> **Website** met tips & tricks, inspiratie, werkvormen
- .> **Kijkwijzer** voor leraren, **checklist** voor beleidsondersteuners, **filmpjes** met getuigenissen

Enkele voorbeelden van functioneel meertalig leren in de praktijk

Leerlingen lezen/beluisteren **liedjes, gedichten, boeken** in de thuistaal, met nadien een analyse of verwerking in het Nederlands

Talige achtergrond van leerlingen in kaart brengen via **talenpaspoort**

In gesprek gaan met leerlingen over meertaligheid en gebruik van de thuistaal in de klas

Groepswork of opzoekwerk in de thuistaal rond een bepaald thema (met terugkoppeling/opdracht in het Nederlands)

5 mythes rond functioneel meertalig leren (FML)

1. “Je moet je curriculum en de organisatie van je school helemaal omgooien.”
2. “Inzetten op FML betekent de lat lager leggen en het niveau verder zien dalen.”
3. “Ik moet alle thuishalen van mijn leerlingen beheersen om met FML aan de slag te gaan.”
4. “Ik begrijp niet wat de leerlingen onderling zeggen, maar ze zijn zeker niet met de les bezig.”
5. “FML inzetten is goed voor die ene groep leerlingen, maar de rest heeft er niets aan.”

5 mythes rond functioneel meertalig leren (FML)

- ~~1. “Je moet je curriculum en de organisatie van je school helemaal omgooien.”~~
- ~~2. “Inzetten op FML betekent de lat lager leggen en het niveau verder zien dalen.”~~
- ~~3. “Ik moet alle thuishalen van mijn leerlingen beheersen om met FML aan de slag te gaan.”~~
- ~~4. “Ik begrijp niet wat de leerlingen onderling zeggen, maar ze zijn zeker niet met de les bezig.”~~
- ~~5. “FML inzetten is goed voor die ene groep leerlingen, maar de rest heeft er niets aan.”~~

Functioneel meertalig leren

[Link naar [videofragment](#) *Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs – Stad Gent*]

